

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ імені Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

«*10*» *вересня* 2020 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на 2 курс навчання зі спеціальності
«035.01 Українська мова та література»

Миколаїв - 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит на 2 курс з української мови та літератури є формою контролю рівня теоретичних та практичних знань абітурієнтів або студентів інших навчальних закладів. У межах цього іспиту перевіряється та оцінюється практична та теоретична підготовка майбутніх студентів ЧНУ ім. Петра Могили з української мови, а саме: сформованість мовних, мовленнєвих, планувальних й організаційних навичок та умінь.

Мета програми: виявити теоретичні знання та практичні навички і встановити вихідний рівень володіння матеріалом. До програми включено найважливіші теми курсів «Історія української літератури», «Вступ до мовознавства», «Вступ до літературознавства», «Сучасна українська літературна мова» першого року навчання філологічних спеціальностей.

До вступного іспиту на 2 курс допускаються студенти інших ВНЗ, які виконали усі вимоги навчального плану за 1 курс напряму підготовки «Філологія (українська)», зокрема, програм з практичних курсів української мови та літератури і з теоретичних курсів («Вступ до літературознавства», «Вступ до мовознавства»).

I. ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ НА ФАХОВОМУ ІСПИТІ

Іспит передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів предметно-фахової компетенції: мовної, мовленнєвої, соціокультурної. Студенти повинні володіти комунікативними вміннями і навичками, теоретичними аспектами української мови, вміти реалізувати здобуті знання в майбутній діяльності.

На вступному іспиті з української мови та літератури студенти повинні продемонструвати:

- знання тематичних, жанрово-стильових особливостей української усної народної творчості;
- чітке уявлення про особливості розвитку української літератури з часів Київської Русі до XIX століття;
- правильне та вільне володіння українською мовою (з дотриманням усіх фонетичних, лексико-граматичних, стилістичних та прагмалінгвістичних норм) у різних ситуаціях спілкування;
- здатність встановлювати взаємозв'язки між мовними та мовленнєвими одиницями під час опрацювання конкретного матеріалу;
- володіння професійно-методичними вміннями: конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаційними, розвиваючо-виховними і дослідницькими;
- володіння сучасними інформаційними технологіями.

II. СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит на 2 курс з української мови та літератури складається з письмового тесту для перевірки рівня знання основних аспектів української мови та літератури.

У програмі подається список рекомендованої літератури для підготовки до вступного іспиту.

1. Вступ до літературознавства

Навчальна дисципліна «Вступ до літературознавства» передбачає ознайомлення студентів з основними функціональними напрямками, принципами, категоріями, поняттями, термінологічним апаратом і підходами до аналізу художнього твору в літературознавстві.

Метою є набуття студентами основних знань про 1) літературознавство як науку, 2) специфіку художньої літератури як виду мистецтва та її функції, 3) поетику літературного твору, 3) теорію літературного процесу.

вступники повинні знати:

- основні літературознавчі поняття та терміни;
- специфіку та функції літератури як одного з видів мистецтва;
- основи теорії жанрів;
- закони композиції літературних творів;
- складові частини мовної структури художніх текстів;
- основи версифікації;
- основні закономірності літературного процесу.

Окрім теоретичних знань, під час вивчення курсу студенти мають працювати над формуванням і розвитком навичок аналізу, опису і літературознавчої інтерпретації художніх текстів.

повинні вміти:

- визначати жанр;
- виокремлювати змістові чинники твору (тему, ідею, проблему/ проблематику, конфлікт, пафос, тенденцію);
- аналізувати основні фази сюжету, виокремлювати позасюжетні елементи;
- виокремлювати і аналізувати мовно-композиційні форми;
- аналізувати позицію автора щодо художнього світу, створеного ним;
- характеризувати мовностильовий аспект художнього твору;
- застосовувати контекст і ситуацію під час інтерпретації художнього тексту;
- розпізнавати основні фонетичні засоби організації художнього тексту та їхню естетичну функцію у конкретному творі;
- аналізувати систему віршування, метр, ритм, розмір віршів, характеризувати риму і строфіку поезій.

Рекомендована література

Основна

1. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К. : Правда Ярославичів, 1998. – 448 с.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник. – К. : Либідь, 2001. – 488 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
4. Хализев В.Е. Теория литературы : учебник / В. Е. Хализев. – 4-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. шк., 2004. – 405 с.
5. Ференц Н. С. Основи літературознавства : підручник [Ел. ресурс]. – Режим доступу:http://pidruchniki.ws/15840720/literatura/osnovi_literaturoznavstva_-_ferents_ns

Допоміжна

1. Даниленко І. І. Теорія віршування. Аналіз поетичного тексту. Практикум. – Миколаїв, 2003. – 146 с.
2. Вступ до літературознавства. Хрестоматія / Упорядник Н. І. Бернадська. – К., 1995. – 436 с.
3. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / під ред. М. Зубрицької. – Львів : Літопис, 1996. – 636 с.
4. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Авт.-укладач Ю. І. Ковалів. – К., 2007.

5. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К., 1997.
6. Історія української літератури. Кінець XIX - початок XX ст.: підручник у 2-х кн./ За ред. О. Д. Гнідан. К.: Либідь, 2005 (Кн. 1), 2006 (Кн. 2). – 624 с.
7. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX століття / Упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. – 904 с.
8. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. —Л., 1997.

2. Українська усна народна творчість

У системі філологічної освіти курс «Українська усна народна творчість» знайомить студентів з дописемним етапом розвитку словесності як унікального явища народної культури, що акумулює в собі народну мудрість багатьох поколінь українців, і передуює вивченню систематичного курсу історії української літератури. Закріплення навичок збору фольклорного матеріалу студенти в подальшому набувають під час навчальної фольклорної практики, важливої складової частини професійної підготовки майбутніх словесників.

Метою є засвоєння студентами знань про особливості розвитку фольклору, специфіку його жанрів, зв'язок усної народної творчості з художньою літературою.

знати:

- провідні жанри української народнопоетичної творчості, які набули свого резонансу в сучасній науці;
- основні теорії походження українського фольклору;
- періодизацію історії українського фольклору;
- специфічні риси фольклору в порівнянні з художньою літературою.

вміти:

- аналізувати фольклорні твори різних жанрів;
- записувати фольклорні твори, складати їх паспорти;
- самостійно узагальнювати і систематизувати знання з певного розділу дисципліни.

Рекомендована література

Основна

1. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Підручник. – К. : Заня-Прес, 2006. – 591 с.
2. Філоненко С.О. Усна народна творчість: Навч. пос. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 416 с.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: у 2 кн. – К. : Оберіг, 1991. – Т. 1. – 450 с.; Т. 2. – 445 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва та ін. – К. : Академія, 1997. – 750 с.
5. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
6. Скуратівський В. Обереги пам'яті. Народний агрокалендар. – К., 1992. – 112 с.

Допоміжна

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: у 2 кн. – К. : Оберіг, 1991. – Т. – 450 с.; Т. 2. – 445 с.

2. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва та ін. – К. : Академія, 1997. – 750 с.

3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.

4. Скуратівський В. Обереги пам'яті. Народний агрокалендар. – К., 1992. – 112 с.

5. Українські замовляння / Упор. М.Н. Москаленко. – К.: Дніпро, 1993. – 309 с.

6. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991. – 638 с.

7. Войтович В. Українська міфологія. – К.: Либідь, 2002. – 664 с.

8. Таланчук О.М. Українознавство. Усна народна творчість: Навч.-метод. Посібник. – К.: Либідь, 1998. – 248 с.

9. Сліпушко О. Давньоукраїнський бестіарій. – К.: Дніпро, 2001. – 144 с.

10. Українська фольклористика. Словник-довідник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 448 с.

11. Чижевський Д. Історія української літератури / Д. І. Чижевський. – К. : ВЦ «Академія», 2003. – 568 с.

3. Вступ до мовознавства

Дисципліна «Вступ до мовознавства» за освітньо-професійною програмою є нормативною дисципліною з циклу природничо-наукової (фундаментальної) підготовки.

Мета полягає в ознайомленні студентів з основними проблемами загального мовознавства, з основами теорії науки про мову та її базовими поняттями.

Важливою складовою курсу є також розвиток у студентів здатності до свідомого вивчення й зіставлення різних мовних фактів, формування у них навичок лінгвістичного аналізу мовних одиниць, інтересу до лінгвістичних досліджень, формування навичок реферування наукової літератури, уміння співвідносити власне дослідження з проблематикою загального мовознавства.

знати:

- предмет і об'єкт мовознавства;
- терміни і поняття курсу;
- типи лінгвістичних словників;
- основні методи дослідження мови;
- функції мови;
- причини проблематичності у розв'язанні питання походження мови;
- закономірності розвитку та зникнення мов;
- генеалогічну й типологічну класифікацію мов;
- структуру мови як знакової системи (ієрархію мовних рівнів, одиниці мовних рівнів та їх визначення, специфіку відношень у системі мови).

вміння:

- описувати мовні явища в термінах і поняттях курсу;
- характеризувати одиниці мовної системи;
- виявляти особливості функціонування мовних одиниць у мовленні;
- користуватися відповідними словниками в процесі аналізу мовних (мовленнєвих) явищ.

Рекомендована література

Основна

1. Бондар О.І. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : [навчальний посібник] / О.І. Бондар, Ю.О. Карпенко, М.Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 368 с.
2. Сучасна українська літературна мова : У 5-ти т. : [монографія] / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1969. – Т. 1 (Фонетика). – 436 с.
3. Сучасна українська літературна мова : [підручник] / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко та ін. – К. : Знання, 2010. – Т. 1 (Лексикологія. Фонетика). – 270 с.
4. Сучасна українська літературна мова : [підручник] / За ред. проф. А.П. Грищенка. – К. : Вища школа, 1997. – 493 с.
5. Сучасна українська літературна мова : [підручник] / За ред. проф. М.Я. Плющ. – К. : Вища школа, 2000. – 430 с.

Допоміжна

1. Винницький В.М. Українська акцентна система: становлення, розвиток : [монографія] / В.М. Винницький. – Львів : Бібл'юс, 2002. – 578 с.
2. Гуйванюк Н.В. Схеми, таблиці, тести : [навчальний посібник] / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Львів : Світ, 2005. – 304 с.
3. Дудик П.С. Сучасна українська мова: Завдання і вправи : [навчальний посібник] / П.С. Дудик, В.М. Литовченко. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 264 с.
4. Сучасна українська літературна мова : [збірник завдань для лабораторних робіт] / Ж.В. Колоїз, Н.М. Малюга, В.В. Явір. – К. : Знання, 2006. – 356 с.
5. Лінгвістичний аналіз: Практикум : [навчальний посібник] / За ред. Г.Р. Передрій. – К. : ВЦ «Академія», 2005. – 256 с.

4. Сучасна українська мова (фонетика, фонологія, орфоепія, графіка, орфографія)

Мета – висвітлити основні теоретичні положення фонетики, фонології, орфоепії, графіки, орфографії, які ґрунтуються на здобутках вітчизняної та зарубіжної лінгвістичної науки, здійснити всебічний аналіз звукових одиниць мови.

знати:

- визначення основних понять дисципліни;
- особливості фонетичної системи сучасної української мови;
- специфіку фонологічної системи української мови;
- зміни звукового складу слів у потоці мовлення;
- фонологічну інтерпретацію звукових змін;
- специфіку української графіки;
- правила орфоепії;
- основні правила української орфографії;
- основні методики та прийоми фонетичного і фонологічного аналізу.

вміти:

- характеризувати основні поняття дисципліни;
- класифікувати мовні звуки з урахуванням різних ознак;

- вимовляти звуки і звукосполучення, наголошувати слова відповідно до норм сучасної української літературної мови;
- здійснювати повний фонетичний і фонематичний розбір слів.

Рекомендована література

Основна

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова : фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навчальний посібник / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинінець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с. – (Серія „Альма-матер”).

2. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови : ч. I, II / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – К. : Радянська школа, 1965.–. Частина I. – К. : Радянська школа, 1965. – 423 с.

3. Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови : посібник / Ю. О. Карпенко. – Одеса : Чорномор’я, 1996. – 149 с.

4. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) : навчально-методичний посібник / С. Л. Ковтюх. – Кіровоград, 2010. – 220 с.

5. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) : навчально-методичний посібник / С. Л. Ковтюх. – Кіровоград, 2014. – 291 с.

Допоміжна

1. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / В. М. Винницький. – К. : Радянська школа, 1984. – 160 с.

2. Винницький В. М. Українська акцентна система : становлення, розвиток / В. М. Винницький. – Львів : Бібл’ос, 2002. – 576 с.

3. Історія української мови. Фонетика / ред. колегія : В. В. Німчук (відповідальний редактор), М. А. Жовтобрюх, В. М. Русанівський. – К. : Наукова думка, 1979. – 367 с.

4. Історія українського правопису XVI–XX ст. : хрестоматія / упорядники В. В. Німчук, Н. В. Пуряєва. – К. : Наукова думка, 2004. – 582 с.

5. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати) : навчальний посібник з практичного курсу української мови / С. Л. Ковтюх. – 2-е вид., випр. й допов. – К. : ВД „Професіонал”, 2007. – 592 с.

6. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія / Н. І. Тоцька. – К. : Вища школа, 1981. – 183 с.

7. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова : модульний курс : навчальний посібник / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища школа, 2007. – 823 с.

8. Ющук І. П. Українська мова / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2003. – 640 с.

9.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 6,66 балів. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 200 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6,66	13,32	19,98	26,64	33,3	39,96	46,62	53,28	59,94	66,6
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
73,26	79,92	86,58	93,24	100	106,66	113,32	119,98	126,64	133,36
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
139,96	146,62	153,28	159,94	166,6	173,2	179,92	186,58	193,24	200

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білецький А. О. Про мову й мовознавство. – К.: АртЕк, 1997. – 224с.
2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – 360с.
3. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Либіль, 2001. – 224с.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: Академія, 2000. – 368с.
5. Левицький Ю. М. Мови світу: Енциклопедичний довідник. Львів: Місіонер, 1998. – 98с.
6. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М.: БРЭ, 2002. – 684с.
7. Словарь-справочник лингвистических терминов / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – М.: Русский язык, 2001. – 176с.
8. Українська мова. Енциклопедія / Редкол. Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблик М. П. та ін. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – 912с.
9. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. К.: АртЕк, 1998. – 336с.
10. Ющук І. П. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 358с.
11. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / під ред. М.Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – 636 с.
12. Безпечний І. Теорія літератури. – К., 2009.
13. Вступ до літературознавства. Хрестоматія. – Упорядник Н. І. Бернадська. – К., 1995. – 436 с.
14. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник. – К.: Либідь, 2001. – 488 с.
15. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
16. Лотман Ю. М. О поэтах и поэзии. Анализ текста. Статьи и исследования: Заметки. Рецензии. Выступления / Юрий Лотман. – Спб.: Искусство, 1998. – 848 с.
17. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К.: Правда Ярославичів, 1998. – 448 с.

18. Успенський Б. А. Поетика композицій / Борис Успенский. – СПб.: Азбука, 2000. – 272 с.
19. Ференц Н. С. Основи літературознавства : підручник [Ел. ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/literatura/osnovi_literaturoznavstva_-_ferents_ns
20. Хализев В. Е. Теорія літератури : учебник
21. Зубков М. Г. Сучасний український правопис : комплексний довідник / М. Г. Зубков. – [9-е вид., випр. і доп.]. – Х. : Весна, 2002. – 368 с.
22. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2001. – С. 194–222.
23. Тоцька Н. І. Українська пунктуація / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1990. – С. 13–22.
24. Українська мова : практикум / О. М. Пазяк, О. А. Сербенська, М. І. Фурдуй, Л. Ю. Шевченко. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2001. – 384 с.
25. Український орфографічний словник : Орфогр. словн. укр. мови / уклад.: М. М. Пещак та ін. – К. : Довіра. 2002. – 1006 с.
26. Український правопис. – 4-е вид., виправл. і доп. – К. : Наукова думка, 1993. – 240 с.
27. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису : навч. посіб. / М. І. Фурдуй; за ред. В. В. Різуна. – К. : Либідь, 2004. – 272 с.
28. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови / І. П. Ющук. – К. : Освіта, 2002. – С. 89–108.
29. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / під ред. М. Зубрицької. – Львів : Літопис, 1996. – 636 с.
30. Безпечний І. Теорія літератури. – К., 2009.
31. Вступ до літературознавства. Хрестоматія. – Упорядник Н. І. Бернадська. – К., 1995. – 436 с.
32. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник. – К. : Либідь, 2001. – 488 с.
33. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
34. Лотман Ю. М. О поэтах и поэзии. Анализ текста. Статьи и исследования: Заметки. Рецензии. Выступления. / Юрий Лотман. – СПб. : Искусство, 1998. – 848 с.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від «24» жовтого 2020 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету (протокол № 5 від «26» жовтого 2020 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

А.О. Алексеева